

NEM VAGYOK MÁR GYEREK!

Készítette: Simon Gabriella

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

8. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a Szépirodalmi idézet					
A	Szépirodalmi idézet (Janikovszky): a tanár felolvassa az idézetet. 5 perc	Érzelmi ráhangolódás	Frontális munka – felolvasás	D1 (Egy könyvrészlet)	
B	Szépirodalmi idézet (Janikovszky): a tanár kérésére egy jó előadókészséggel rendelkező tanuló felolvassa az idézetet. 5 perc	Érzelmi ráhangolódás	Frontális munka – felolvasás	D1 (Egy könyvrészlet)	
I/b Visszajelzés a hallottakra					
A	Az idézet rövid megbeszélése. A tanár kezdeményezésére a tanulók megbeszélnek társaikkal, milyen emlékek, gondolatok merültek fel bennük („Amíg kicsi voltam...”, „Amióta megnőttem...”). 10 perc	Tartalmi ráhangolódás a témára	Egész csoport együtt – beszélgetés		P1 (A visszajelzés szempontjai)
I/c Csoportalakítás					
A	A terem négy sarkában elhelyezett négy felirat segítségével négy csoport alakul. 5 perc	Együttműködés	Kooperatív tanulás – „Keressd a helyed!”	D2 (Témakártyák 1.)	P2 (Tématáblák)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. Új tartalom feldolgozása					
II/a Az egyes témák feldolgozása csoportban					
A	<p>A négy csoport forgószínpadszerűen halad végig a feladatokon.</p> <p>1. feladat: „Az én családom” – szerepek, szerepkísérletek, szerepváltozatok a családban.</p> <p>A tanulók önállóan vázlatot készítenek, majd a vázlat tartalmát beszélgetés keretében megosztják egymással a csoporttagok.</p> <p>2. feladat: „Ilyennek látnak engem” – szerepek, szerepkísérletek, szerepváltozatok a közvetlen környezetben.</p> <p>3. feladat: „Az én történetem” – identitáskellékek, kulturális jegyek felismertetése az asztalon lévő képek alapján.</p> <p>A tanulók először párban, majd négyfős beszélgetés keretében dolgoznak a képek és saját tapasztalataik alapján.</p> <p>4. feladat: „Nem vagyok már gyerek! Felnőtt ember vagyok?” – a tanulók megbeszélik a szülőkkel kapcsolatos sztereotípiákat.</p> <p>A tanulók először párban, majd négyfős beszélgetés keretében dolgoznak a képek és saját tapasztalataik alapján.</p> <p style="text-align: right;">80 perc</p>	<p>A családi kapcsolatok jelentőségének felismerése</p> <p>Egyedi vonások és szociális viszonylatok felismertetése</p> <p>Csoporthoz tartozás külsődleges jegyeinek felismertetése</p> <p>A gyermeki szereptől való szabadulás igényének megbeszélése</p> <p>Önismeret Önértékelés</p>	<p>Önálló munka</p> <p>Csoportmunka – megbeszélés</p> <p>Csoportmunka – játékok</p> <p>Kooperatív munka – „Gondolkozz, beszélj meg!”</p> <p>Kooperatív munka – „Gondolkozz, beszélj meg!”</p>	<p>Papírlap (középen „ÉN” felirattal), íróeszköz, családi fotók</p> <p>Papírlapok, íróeszköz</p> <p>D3 (Képek)</p> <p>D4 (Témakártyák 2.)</p>	<p>P3 („Az én családom”)</p> <p>P4 („Ilyennek látnak engem”)</p> <p>P5 („Az én történetem”)</p> <p>P6 („Nem vagyok már gyerek...”)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b A csoportok munkájának értékelése					
A	A csoportok tagjai az óramutató járásával meg- egyező irányban elmondják egymásnak a felada- tokkal kapcsolatos gondolataikat. Egy tanuló kb. 30 másodpercre kap szót. 5 perc	Összegzés Önreflexió Önismeret Türelem	Kooperatív munka – szóforgó, csoportszó- forgó		
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
III/a Mit viszek haza?					
A	Az osztály egy nagy körben helyezkedik el. Min- den tanuló egy mondatban összegzi, hogy mi volt számára a foglalkozás legfontosabb üzenete. A szót egy rongylabda dobásával adják át társuk- nak. 15 perc	Kommunikáció Lényegkiemelés Önszabályozás	Egész osztály együtt – megbeszélés		Rongylabda

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 A visszajelzés szempontjai

A Janikovszky-idézet meghallgatása után a tanulók beszélgetés keretében osszák meg egymással saját életkori változásaikkal kapcsolatos élményeiket, illetve azt, hogy ezek a változások hogyan befolyásolták családi vagy egyéb kapcsolataikat. Nem konkrét események, történések megosztása a cél (a modul ugyanis később lehetőséget ad erre), hanem az, hogy felismerjük: viszonyulásaink velünk együtt változnak.

P2 Témataábrák

Egy-egy nagyméretű csomagolópapírra írjuk fel az alábbi címeket:

Az én családom

Ilyennek látnak engem...

Az én történetem...

Nem vagyok már gyerek! Felnőtt ember vagyok?

A plakátokat elhelyezzük a terem négy sarkában, ahol a gyerekek a „Keresd a helyed” módszer segítségével találják meg csoportjukat. Választanak egyet a plakátokon található feliratok valamelyikét tartalmazó, lefelé fordított kártyák közül, majd megkeresik helyüket valamelyik sarokban. Ügyeljünk rá, hogy a csoportokban közel azonos legyen a létszám.

P3 „Az én családom”

A behozott családi fotókat, a rajtuk szereplő személyek kilétét a tanulók röviden ismertetik a csoporttal. Ezután önálló munkában

ábrázolják családi kapcsolataikat: a képen szereplő személyek és a tanuló kapcsolatainak hálóját felvázolják egy lapra, melyen közepén az „ÉN” szó szerepel. Mindazok szerepeljenek az ábrán, akik számukra fontosak, saját családi kapcsolati hálójukba tartoznak. Fontos felhívni a gyerekek figyelmét arra, hogy a családi életük intimitását ne sértsék meg. Az elsődleges szempont, hogy ők maguk milyen szerepet töltenek be a családi kapcsolatok rendszerében. A tevékenység célja, a fejlesztendő készségek: a kamasz önmagáról kialakított képzetének, önértékképzetének tudatosítása; az identitáskeresés, identitásváltás fölismertetése a családon belül; a „milyen vagyok, hol a helyem a családban?” kérdés átgondolása, egyedi vonások, családi viszonylatok fölismertetése; empátia, lényegkiemelő készség, a mások iránti türelem kialakítása.

P4 „Ilyennek látnak engem”

A csoport tagjai felírják nevüket egy papírra, a lapokat összekeverik, majd mindenki húz egy-egy nevet. A nevet nem szabad elárulniuk. Kör alakban ülnek le. Egyikük feláll, és a kihúzott személy háta mögé állva, kezét a vállára téve az ő nevében mond néhány mondatot „magáról”. Az óramutató járásával megegyezően halad tovább a kör, melynek végén mindenki röviden értékeli a magáról hallottakat aszerint, hogy mit tudott elfogadni, mivel nem értett egyet. Fontos, hogy a tanulók kerüljék a személyeskedést.

A tevékenység célja, hogy társaink szemszögének megismerésével megrajzoljuk a szociális, a tükrözött képet magunkról. A „milyennek látnak mások?”, „milyennek látom magam?”, „mit érek?”, „hol a helyem a közösségben?” kérdések minden közösségben fölmerülnek, de nem mindig kerülnek felszínre. Fontos szempont az identitáserősítés a csoportban, az önismeretre való igény felkeltése.

P5 „Az én történetem”

Az összes képet elhelyezzük az asztalon, hogy a tanulók szabadon választhassanak közülük. (Jó, ha a képek az adott közösségre is utalnak.) A feldolgozáshoz adható szempontok: „Milyen vagyok, miért vagyok ilyen, hogyan váltam ilyené?” „Milyen csoporthoz tartozom, mi a fontos a számomra?” „Hogyan látom magunkat, hogyan látnak mások?” A tevékenység célja a közös élmények vonzerejének felismertetése, az önértékelés, a környezet egyénre vonatkozó ítéleteinek mérlegelése. A feladattal az új, a felnőtt identitás kialakulásának útját igyekszünk megvilágítani: az út az elképzeléstől a külső kellékek beszerzésén át a viselkedésmód megváltozásáig tart. Célunk ennek a jelenség szintjén való felismertetése, a nemi, társadalmi szerep vállalása.

Másik feldolgozási lehetőség:

A magazinokból kivágott fotók identitáskellékeket (bizsuk, divatcikkek, cigaretta, ital, ruhák, kozmetikumok, testékszerek stb.), tipikus öltözékeket, divatirányzatokat, viselkedésmódokat illusztrálnak. Az időtöltésre (tanulás, szabadidő), a hobbira, a nőies és férfias viselkedésmódra, a kamaszkorból ismerős helyzetekre utalnak (evés, evés és fogyás, tanulás, öltözködés, bulizás, zenélés, beszélgetés, nyilvános helyen tartózkodás, magány). Célunk a helyzetek felismertetése, a saját életre vonatkoztatása. Nem a képek kritizálása a cél: a gyerekek inkább az élethelyzetről mondjanak véleményt.

P6 „Nem vagyok már gyerek! Felnőtt ember vagyok?”

A szülőkkal kapcsolatos néhány sztereotípiát felismertetése és megvitatása egyben a gyermeki szereptől való távolodás igényének felismerését is jelenti. A legtöbb kamasz a gyermeki szerep elhagyása iránti vágy hatására szeretné felszámolni a szülőkkal való kapcsolat hagyományos formáját. Ugyanakkor megjelenik az egyenrangú kapcsolat kialakításának igénye, ami viselkedésükben is megnyilvánul. Megkezdődik a leválás. A szülőkkal kapcsolatos vélekedések akadályai lehetnek ennek a leválásnak. A feladat az, hogy a tanulók értelmezzék ezeket az állításokat, alakítsák ki saját véleményüket a megállapításokról. Fontos szempont, hogy ne értékeljük véleményüket: a leválás nem egyazon időben következik be minden kamasznál. A melléklet a szerzői szándék szerint nem tartalmaz pozitív állításokat. Cél a sztereotípiák, a leválás igényének felismertetése és annak büntudatmentes elősegítése.

A szülőkkal kapcsolatos sztereotíp megállapítások külön kártyákon szerepeljenek!

„Az én dolgom, hogy boldoggá tegyem a szüleimet.”

„Ha szembeszállok a szüleimmel, örökre elveszítem őket.”

„A szüleim nem szólhatnak bele az életembe. Állandóan veszekszem velük.”

„Nincs értelme beszélni a szüleimmel, mert semmit nem használna.”